

شماره ۱۵۷۳
تاریخ ۱۹/۱/۶۴

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

بعثی

اداره کل پست و تلگراف
شماره ۴۸۶۳
تاریخ ۱۳۶۴/۱/۱۹

شورای محترم نگهبان

پیرو نامه شماره ۱۴۳۴/ق مورخ ۱۳۶۴/۴/۱۹ و عطف بنامه شماره ۳۹۱۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۶ در خصوص لایحه تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۴/۸/۱۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی بتصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال میشود . ع

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی
۱۸
۸
۵۴

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

شماره ۱۶۷۳

تاریخ ۱۹/۸/۴۱

پیوست

بسم الله تعالی

لایحه تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو

اداره کل سنجش شورای نگهبان
شماره ۴۸۶۲
تاریخ ۱۳۶۴/۸/۱۹

- ماده ۱ - دادگاههای حقوقی به دادگاههای حقوقی " یک " و دادگاههای حقوقی " دو " تقسیم میشوند .
- ماده ۲ - دادگاه حقوقی یک تشکیل میشود از رئیس یا عضو علی البدل و یک مشاور .
- ماده ۳ - حق رای یا رئیس یا عضو علی البدل دادگاه است . مشاور مکلف است قبل از اتخاذ تصمیم دادگاه پرونده را دقیقاً مطالعه و بررسی نموده و نظرات خود را کتبا و بنظر مستدل اعلام نماید .
- تبصره - چنانچه پس از ختم دادرسی مشاور حداکثر ظرف مدت پنج روز نظر مشورتی خود را به دادگاه تسلیم نکند ، قاضی دادگاه را سا اتخاذ تصمیم مینماید ، در مواردیکه قاضی مجتهد جامع الشرایط است صدور حکم متوقف بر انقضای زمان مذکور نمیشود .
- ماده ۴ - دادگاه حقوقی " دو " تشکیل میشود از رئیس یا عضو علی البدل . چنانچه رئیس یا عضو علی البدل نسبت به مواردی نیاز به مشاور داشته باشند میتوانند از رئیس کل دادگاهها و یا رئیس دادگستری حوزه متبوع خود درخواست مشاور کنند رئیس مزبور مکلف به معرفی مشاور است و حکم قاضی پس از مشاوره ملاک عمل خواهد بود .
- ماده ۵ - دادگاههای حقوقی " یک " به کلیه دعاوی حقوقی و امور حسبی رسیدگی میکنند مگر آنچه بموجب قانون در صلاحیت دادگاه حقوقی " دو " یا دادگاه مدنی خاص باشد .
- ماده ۶ - در نقاطی که دادگاه حقوقی " دو " تشکیل نشده باشد دادگاه حقوقی " یک " میتواند به امور رسیدگی که در صلاحیت دادگاه حقوقی " دو " است رسیدگی نماید . و کسب نظر مشاور الزامی نیست رای دادگاه حقوقی " یک " در این موارد قابل تجدید نظر شکلی نیست .
- ماده ۷ - رسیدگی به امور ذیل در صلاحیت دادگاههای حقوقی دو است .
- ۱- امور مربوط به ترکه شامل : مهر و موم ترکه و تصفیه و تقسیم آن .
 - ۲- دعاوی راجع به اموال منقول و غیر منقول و دیون و منافع و زیان ناشی از جرم و ضمان قهری در صورتیکه خواسته بیش از دویلمیون ریال نباشد .
 - ۳- مطالبه خلع ید از اعیان غیر منقول در صورتیکه مالکیت مورد نزاع نباشد و در صورت اختلاف در مالکیت نصاب مذکور در بند (۲) معتبر است .
 - ۴- دعوی رفع مزاحمت و کلیه دعاوی راجع به حقوق ارتقائی از قبیل حق العبور و حق المجری در ملک دیگری و امثال آن تا هر میزانیکه باشد و حقوق انتفاعی بشرطیکه

بسم الله

بیشتر از نصاب نباشد.

- ۵- مطالبه وفای بشرط و عهود راجع به معاملات و قراردادها مشروط به اینکه مورد مطالبه قابل ارزیابی نباشد والا نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است.
- ۶- درخواست افراز و تقسیم و فروش اموال مشاع (باستثنای مواردی که قانون در صلاحیت سازمان ثبت قراردادهاست) در صورتیکه مالکیت محل نزاع نباشد.
- ۷- تجدیدنظر نسبت به تصمیمات قابل اعتراض واحدهای ثبتی در مورد افراز املاک مشاع.

۸- دعاوی راجع به روابط موجرو مستاجر، و در خصوص مطالبه اجور، نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است.

۹- درخواست تامین دلائل و امارات و حفظ آنها.

۱۰- درخواست صلح و سازش بین طرفین در هر دعوی بدون رعایت نصاب.

۱۱- درخواست گواهی انحصار وراثت مگر اینکه دعوی نسب یا زوجیت یا اختلاف در وصیت یا وصیت نامه طرح شود یا اختلاف در اصل نکاح و طلاق باشد که در اینصورت دادگاه مدنی خاص صلاحیت رسیدگی به انحصار وراثت را هم دارد.

۱۲- دعاوی راجع به حقوق مالی از قبیل حق شفعه و حق فسخ و دعوی بطلان معامله و بی اعتباری سند در صورتیکه حق یا مورد معامله بیش از حد نصاب نباشد.

۱۳- دعوی مزاحمت و ممانعت از حق و تصرف عدوانی در عین غیر منقول تا هر میزان که باشد.

ماده ۸- در صورت تراضی کتبی طرفین دعوا دادگاه حقوقی (دو) میتواند تا هر میزان که باشد به آن دعوا رسیدگی نماید.

ماده ۹- اگر در مقر دادگاه حقوقی (دو) دادگاه حقوقی (یک) نباشد دادگاه حقوقی (دو) به امور زیر نیز رسیدگی خواهد نمود.

۱- دعاوی که خواسته آن تا چهار میلیون ریال باشد.

۲- دعاوی راجع به اسناد ثبت احوال و شکایات اشخاص ذینفع از تصمیمات هیات حل اختلاف ثبت احوال.

تبصره- احکام مربوط به این موارد نظیر دیگر احکام دادگاههای حقوقی (دو) جز در موارد ماده ۱۲ قطعی است.

ماده ۱۰- در مورد احکام غیابی محکوم علیه غایب حق اعتراض دارد مگر اینکه

بسم الله

رضایت او به حکم یا اعتراض از این حق ثابت شود ، به دادخواست اعتراض در دادگاه صادرکننده رای رسیدگی میشود در هر حال مراتب مانع از اجرای حکم نخواهد شد .

ماده ۱۱- چنانچه محکوم علیه پس از اجرای حکم از مفاد آن مطلع شده و خواهی نماید و در رسیدگی بعدی حکم به نفع و خواه صادر شود در صورتیکه مدعی سبب ورود ضرر باشد محکوم به پرداخت ضرر ناشی از اجرای حکم اولی به خواه میباشد .

ماده ۱۲- احکام و قرارهای دادگاههای حقوقی جز در موارد زیر قطعی است .

الف- جائیکه قاضی قطع پیدا کند که حکمش برخلاف موازین قانونی و یا شرعی بوده است .

ب- جائی که قاضی دیگر بعلت عدم توجه قاضی اول به قواعد و موازین ضروری و مسلم فقهی قطع به مخالفت حکم او با موازین قانونی یا شرعی پیدا کند .

ج- جائی که ثابت شود قاضی در اصل صلاحیت قضا و یا صلاحیت رسیدگی و انشاء حکم را در موضوع پرونده نداشته است .

تبصره - مرجع تجدیدنظر تصمیمات دادگاه حقوقی (دو) دادگاه حقوقی (یک) است و احکام صادره از دادگاه حقوقی (یک) در این موارد قطعی است . لکن چنانچه در رسیدگی دادگاه حقوقی یک نیز یکی از سه مورد بالا تحقق یافت ، رسیدگی در دیوان عالی کشور صورت خواهد گرفت .

ماده ۱۳- قرارهای صادره ذیل از دادگاههای حقوقی (یک) و (دو) به تنهایی قابل تجدیدنظر است که مرجع تجدیدنظر و نقض قرارهای دادگاههای حقوقی یک دیوان عالی کشور خواهد بود .

- ۱- قرار رد یا ابطال دادخواست .
- ۲- قرار سقوط دعوی .
- ۳- قرار رد دعوی یا عدم استماع آن .
- ۴- قرار عدم صلاحیت .
- ۵- قرار عدم اهلیت یکی از طرفین دعوی .

تبصره - رسیدگی پس از فسخ قرار بهمان دادگاه صادرکننده قرار و در صورت عدم عدول قاضی از نظر خود به قاضی دیگری ارجاع خواهد شد .

ماده ۱۴- در دادگاه حقوقی یک ، رئیس دادگاه در صورتیکه مجتهد جامع الشرایط نباشد پس از رسیدگی به دعوی و مطالعه پرونده و نظریه مشاور نظر خود را به طرفین ابلاغ مینماید و چنانچه حداکثر ظرف ۵ روز مورد اعتراض طرفین یا یکی از آنها نبود رای میدهد و چنانچه نظری مورد اعتراض هر دو طرف یا احد طرفین بود ، بدون انشاء رای نظر و استنباط قضائی خود را با ذکر دلیل بطور کتبی به دیوان عالی کشور میفرستد . دیوان عالی

بیت‌تعالی

کشور پس از ملاحظه نظریه دادگاه و رسیدگی به پرونده چنانچه نظریه راصحیح و موجه تشخیص داد آنرا تأیید و پرونده را اعادة مینماید تا رئیس دادگاه انشاء حکم کند . در این صورت رای صادره با رعایت مفاد ماده ۱۲ همین قانون قطعی است .

ماده ۱۵ - هرگاه دیوانعالی کشور نسبت به نظریه دادگاه حقوقی یک ایراد قضایی داشته باشد نظر خود را مستدلاً همراه با پرونده به دادگاه رسیدگی کننده ارسال مینماید ، چنانچه دادگاه نظر دیوانعالی را پذیرفت مطابق آن حکم مقتضی صادر خواهد کرد . در غیر اینصورت پرونده را نزد ریاست کل دادگاهها ارسال مینماید تا حسب الارجاع در شعبه دیگری ظرف یک هفته رسیدگی ماهوی شود . شعبه مرجوع الیهها نیز پس از رسیدگی چنانچه نظر دیوانعالی کشور را پذیرفت مطابق آن انشاء حکم مینماید و الا نظر خود را مستدلاً همراه با پرونده مجدداً به دیوانعالی کشور میفرستد . در این صورت پرونده در هیات عمومی شعب حقوقی دیوانعالی کشور مطرح و مطابق نظر اکثریت مطلق اعضاء به یکی از طرق زیر عمل میشود .

۱- در صورتیکه هیات عمومی دیوانعالی کشور نظر یکی از شعب دادگاه حقوقی یک را صحیح و موجه تشخیص دهد پرونده را به همان شعبه میفرستد تا انشاء حکم نماید .

۲- در صورتیکه نظرات قضایی دو شعبه رسیدگی کننده مشابه و هر دو صحیح و موجه تشخیص داده شد صورت پرونده به یکی از دو شعبه رسیدگی کننده جهت انشاء حکم ارسال میشود .

۳- در غیر موارد مذکور در فوق هیات عمومی طبق نظریه اکثریت مطلق اعضاء پرونده را جهت ارجاع به یکی از شعب دیوانعالی نزد ریاست کل میفرستد و پس از ارجاع شعبه مرجوع الیهها مکلف است نسبت به موضوع پرونده ماهیتاً رسیدگی و حکم مقتضی را انشاء نماید . حکم صادر شده قطعی است .

ماده ۱۶ - ادامه رسیدگی نسبت به دعاوی و اموری که در تاریخ اجرای این قانون در دادگاههای صلح مطرح باشد یا دادگاه حقوقی دو و اگر در دادگاههای عمومی حقوقی مطرح باشد با دادگاه حقوقی یک خواهد بود ولی احکام صادره از حیث مرجع تجدید نظر تابع نصاب مذکور در این قانون است .

ماده ۱۷ - دادگاههای حقوقی یک و دو از تاریخ تصویب این قانون ظرف مدت حداکثر ۳ ماه تشکیل و از آن تاریخ دادگاههای صلح و عمومی حقوقی منحل میگردد .

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ۱۵۷۴-۶

تاریخ ۱۹/۸/۶۴

پیوست

-۵-

بیت

ماده ۱۸ - از تاریخ اجرای این قانون کلیه قوانین و مقرراتی که مغایر با این قانون باشد ملغی است .

لایحه قانونی فوق مشتمل بر هجده ماده و چهار تبصره در جلسه روز پنجشنبه شانزدهم آبانماه یکهزار و سیصد و شصت و چهار بتصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است .

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

۱۸/۸/۶۴
۵۴